

မူ့အဓိပ္ပါယ်မတုပ်သွယ်ကို ‘သကိုပ်ဂြိုပ်’/‘သကိုပ်ဂြိုပ်’ ကို နဲပံင်မအခင်တွေင်မဲ့ ‘သကို်ဂြိုပ်’ ဂ် အဲ
ဝံ့ဆီညာတ်လင်မဲ့ဒွဲဂ်လေဝ် ပွိတ်ထွေးကာမဲ့သွင်ဝံ့ရ။ ဝေါဟာရ ‘သကို’ ဝံ့ဂ်လေဝ် မူ့အဓိပ္ပါယ်
‘ဒိုက်ပေင်’ ကိုရ။

- လွသွိုင်ကန်ကွီဗဒ်ပုန်ရ။ လွဂ် မူ့ကိုစူးစရဲပဲ သွေဟ်ကွံတမံက်လို့ မသ္တီတြိပ်တကောံဒက်မ
သုန်, သွာခါ, ဥပွံပိ မတုပ်တည်င်ရလွနန္ဒဝိုန် ပဲ့သျင်သွင်တေံကို —။ (၅၅၀။ ၆-၂၂၀။
ပ-၆၁၈။ အစွောံ)။ ပဲ့မူဗာ/ သိကြားသည် ရေကန်ကိုဘန်ဆင်း၏။ ဘန်ဆင်းသည်ရှိသော်
လည်း တင့်တယ်ခြင်းအစုသို့ရောက်သော ဆိပ်တရာရှိသော အကောက်တထောင်ရှိသော
ငါးပါးသောအဆင်းရှိသော ပဒုမာတို့ဖြင့်ဖုံးလွှမ်းသော နန္ဒာရေကန်နှင့်တူသော ရေကန်ကို
ဘန်ဆင်း၏။ (၅၅၀။ ဒု-၂၅၉။ ညောင်ကန်။) ပဲ့မူအေဂံလိက်/ Then Sakka made a
lake of great splendour, having an hundred landing-places, a thousand
inlets, **covered over with** lotus plants of five different colours, like the
lake in Nandana. (The Jataka: Vol. I & II: Book II: p-133)

((((((((((((((((((())))))))))))))))))

သမေဲ။ ကြန်သမေဲ။ သမေဲကြန်။

ပဲ့အဘိဓါန်အ္ဗာဟာလီဒေဂ် ဝေါဟာရ ‘ကြန်သမဲ’/‘ကြန်သမဲ့’ ဂ် ညးကိုလင်အဓိပ္ပါယ် n. evening
ရ။ လညာတ်အဲတုန် အဓိပ္ပါယ်ဏာအ်ဒ်ဟံမာန်၊ အ္ဗာဟာလီဒေဗျေတ်မှာလင် မတန်ဒ်ရ။ ပဲ့အဘိဓါန်
အ္ဗာဟာလီဒေဂ် ဝေါဟာရ ‘သမေဲ’ ဂ် ညးကိုလင်အဓိပ္ပါယ် v. to appoint; n. appointment
ရ။ ‘သမေဲကြန်လင်’ ဂ်ပုန် အ္ဗာဟာလီဒေကိုလင်အဓိပ္ပါယ် to make an appointment ရ။
‘သမေဲ’ ကို ‘သမေဲကြန်’ အ္ဗာဟာလီဒေကိုလင်အဓိပ္ပါယ်ဂ် သုံပြတ်ရ။ ဗွဲစွတ်တုန် ‘သမေဲ’/
‘သမဲ့’/ ‘သမဲ့’/ ‘သွေဲ’/ ‘သွဲ’ တအ်ဂ် ဗိုချူမအခင်ဟေင် တွေင်တရ၊ ဒ်မဲ့ဝေါဟာ မွဲအဓိပ္ပါယ်ရ။
ဝေါဟာရခါ ‘ကြန်’ ကောံ ‘သမေဲ’ ဝံ့ မူ့လအာအဓိပ္ပါယ်မတုပ်သွယ် ဒ်တ synonyms ရ။
‘သမေဲ’ သွေးလေဝ် ရပ်စပ်စကာမာန်၊ ‘ကြန်’ သွေးလေဝ် ရပ်စပ်စကာမာန်ရ။ ‘သမေဲ’ သွေးမစ
ကာတဂ် ဝံ့ဆီညာတ်ကေတ်ဂြိုင်တုဲ ‘ကြန်’ သွေးမစကာတဂ် ဝံ့ဆီအောန်ရ။ ‘သမေဲ’ ကို ‘ကြန်’
ဂ်ပံင်ကွေဲတုဲ ‘သမေဲကြန်’ ကို၊ လှဲဂတးဒွဲတုဲ ‘ကြန်သမေဲ’ ကို စကာမာန်ဟေင်။ ‘သမေဲ’၊
‘ကြန်’၊ ‘သမေဲကြန်’၊ ‘ကြန်သမေဲ’ တအ်ဂ် မူ့အဓိပ္ပါယ်တုပ်သွယ်ဒ်မဲ့အိုတ်ရ။

‘သမေဲ’၊ ‘သမေဲကြန်’၊ ‘ကြန်သမေဲ’ တအ်ဂ် ဗွဲဒ်ဒ်ကြိယာကို ဗွဲဒ်ဒ်နာမ်ကို စကာမာန်အိုတ်ရ။
v. to appoint; n. appointment; v. to make an appointment အ္ဗာဟာလီဒေမကိုလင် အ

မိပ္ပါယ်ဂ် ဒေးရးဉ်ပြတ်ရ။ ဆဂး အ္ဗာဟာလီဒေမကိုလဝ်ဂ် အမိပ္ပါယ်ကုန်အာညိရ။ ဝေါဟာရဝံ ရံင် ကိုဒ္ဒဲစကာဉ်တဲ အဲမိက်ဂံပံက်ဖလဲအမိပ္ပါယ်ဉ်ညိ။ ဗွဲဒ်ဒ်ကြိယာဂ် မဒ်အမိပ္ပါယ် ‘ဖာတ်’/‘ချိုင် ဖာတ်’/‘ဖာတ်ဏာတ်’၊ ‘တုပ်စိုတ်ဒင်ဝေါန်’၊ ‘ကိုပဋိညာန်’၊ ‘သွကတိကဝတ်’ ရ။ ဗွဲအမိပ္ပါယ်ဗွာ ‘ချိန်းသည်’/ ‘ချိန်းဆိုသည်’/ ‘ချိန်းချက်သည်’/ ‘အချိန်းအချက်ပြုသည်’၊ ‘အချိန်ပိုင်းခြားသတ် မှတ်သည်’၊ ‘ဝန်ခံသည်’၊ ‘ပဋိညာဉ်ပေးသည်’၊ ‘ကတိကဝတ်ပြုသည်’ မဒ်ရ။ ဗွဲအမိပ္ပါယ်အေဂ်လိက် to appoint or fix (as time, date, or place); to make an appointment; to promise; to agree; to make an agreement, to make a bargain မဒ်ရ။ ဗွဲဒ်ဒ်နာမ်ဂ် ဗွဲအမိပ္ပါယ်ဗွာ ‘အချိန်းအချက်’၊ ‘ချိန်းချက်ခြင်း’၊ ‘ချိန်းဆိုခြင်း’၊ ‘ဝန်ခံခြင်း’၊ ‘ပဋိညာဉ်ပေးခြင်း’၊ ‘ကတိကဝတ်’၊ ‘ကတိကဝတ်ပြုခြင်း’ ရ်သတ်ဝံမဒ်ရ။ ဝါကျပယိုဂ်မ္တိုင်ဗွဲသွဝံ ဩဝ်လူတ်စီစတ်ရံင်ညိ။

သမေဝဲ။ ကြန်သမ္မဲ။ (နာမ်)

- ကွိက်ဂမ္တိုင်မိင်တဲ “သတ်ဂ် ဖေ်လွပရ။ ပွဲသိုဉ်ဉ်ညိတံညးဂမ္တိုင် ဖေ်ပွောစုတ်ဇကုဖေ်တဲ ဇ ကဟ်ကွေ်ရ။ သွဟ်တဲ အာပွောလေတ်စုတ်ပွန်၊ နနဲသတ်ဝံ ဒီပေင်ထပ်တဲတဲ ကာလတဲဇာဒိ သိုင်မကျင်ဂ် ဖေ်အာဒင်ဒင်လတိုပ်ညိတဲ ဒိုဟ်လတူကျိပ်ကျာဂ် ဖေ်အာဒိုင်တဲ ဇာဒိသိုင်တံဝံ ညးမပြဲ ညးမသွေးဂကူရောင်။ ညးဝံသမူအသုဘတဲ ညးကျဟ်တဲ ညးဟံ့စွေဟ်ကိုဖေ်တဲ ဖေ်ဝံ ဂျိုင်လမျီုရောင်” ညးဂမ္တိုင်ဂး။ ညံင်လဟိုညးဂမ္တိုင် ကွိက်ဂ်ပတဲ ပွဲကာလဒေးထပ်တဲ ပွဲဋ္ဌာန် ကျိပ်ကျာဂ် ကွိက်အာတန်ဒိုင်ရ။ ဒေးကာလသမေဝဲဂ် ဇာဒိသိုင်ကျင်တဲ ဇာဒိသိုင်ဝံသမူအသု ဘတဲ (ဇာဒိသိုင်ကျဟ်တဲ ဟိုတွေဟ်ကွိက်ဂ်တဲ ဒင်ကျေ်ကွိက်ဂ်တဲ စူးအာရ။) (၅၅၀။ ၆-၁၅၃။ ၁-၄၃၂။ အစွောံ။) (ဒေးကာလသမေဝဲ = ချိန်းဆိုထားသော အချိန်သို့ရောက် သည်။)
- လွတ်အလိမာမင် မသရပ်မဂဒုဂ် ပယာံဗတံ၊ မဂဒုသရပ်အလိမာမင်ဂ် ပယာံတဲပွဲပျိုတ် ညတ်တိုန် ဘတ်ဩင်၊ သမေဝဲညးဓါတုဟ်အာ။ (အကြိုရာဇာဓိရာဇ်။ ၇။) (သမေဝဲ = အချိန်းအချက်။ ချိန်းဆိုခြင်း။ ချိန်းဆိုထားသောအချိန်။)
- ပြောဟိတ်တုန် ပွဲတဲယးဂတဂ် ဂိုင်ကေတ်ဗိုလဗးသိုင်တဲ ကိုရပ်မဲကွာန်မြပံင်တဲ ပြာပ်တိတ် အာတ်ဇြိုဂ်ရ။ ဂိုင်ရပ်ကေတ်ကွာင်ဇြိုဂ်တဲ “ယံဒေဝတ်ဇြ၊ အဲအာတ်ကောန်တြုမ္တဲဂ် ပေင်အာ ထပ်တဲရ။ ပွဲတဲဝံဂ် ကျင်စိုပ်ကြန်သမ္မဲအဲဂ်ရ ဒေဝတ်။” ပြောဟိတ်ဂး။ (၅၅၀။ ၆-၅၀၉။ ၈-၉၆။ အစွောံ။) (ပွဲမူဗွာ/ ပုရောဟိတ်ပုဏ္ဏားသည်လည်း နက်ဖြန်နေ့၌ များစွာသောလူ တို့ကို စည်းဝေးစေပြီးလျှင် ပဲခွပ်ပုဆိန် အစရှိသည်တို့ကို ယူခဲ့စေ၍ ပညောင်ပင်ရင်းသို့ သွား၍ ပညောင်ခက်ကိုကိုင်လျက် “ဟယ်ပညောင်စောင့်နတ်၊ ယနေ့ သင့်ကိုတောင်းပန် သော ငါ့အား ရုနစ်ရက်စေပြီ။ ယခုအခါ သင်၏ပြီးစီးအပ်သော အခါတည်း” ဟုဆို၏။ (၅၅၀။ စတု-၅၅၅။ ညောင်ကန်။)

နဲသက်လောန် (ဋ္ဌာန်သုတေသနလိက်ပတ်မန်-ကွိန်ချိုင်အမေရိကာန်)

- “ဒ်ရသင်္ဂ် စသ်ဗလးကြန်သမ္မဲကံဗမ္မးရ။ တဲကလေင်တိတ်ကျင်ဗိုန်ညိ” ပေါရိသာဒဂးတဲ ဗလးကျေဗောဓိသတ်(သိုင်သုတသောမ)ရ။ (၅၅၀။ ၆-၅၃၇။ ၉-၃၇၄။ အစောံ။) (သ်ဗး ဗလးကြန်သမ္မဲ = အချိန်းအချက်ပြုထားသည်ကို ဖြေလွတ်သည်၊ ပြည့်စုံစေသည်။) ပွဲမူ ဗွာ/ “အဆောသုတသောမ၊ သင်သည် မိမိတိုင်းနိုင်ငံ၌ မင်းအဖြစ်၌တည်သဖြင့် ပုဏ္ဏားနှင့် အကြင်အချိန်းအချက်ကို ပြုအပ်၏။ ထိုအချိန်းအချက်ကို ပုဏ္ဏားတို့ကို ပြည့်စုံစေဦး၍ သစ္စာစောင့်သည်ဖြစ်၍ တစ်ဖန်ပြန်ခဲ့လော့။” (၅၅၀။ ပဉ္စ-၇၃၄။ ညောင်ကန်။)

သမေဝဲ။ ကြန်သမ္မဲ။ သမ္မဲကြန်။ (ကြိယာ)

- “ယွံတွသို့၊ ပွဲတွအဲစဉ်ပျိုန်အဲ ပွဲကျိပ်ဒ်ဂ် သင်ဝံအဲရာဒနာ သမေဝဲလင်ကိုဒေဝတ်ကျိပ်ဒ်ရ။ ‘ယွံဒေဝတ်၊ ကိုပိုဝံဗွးဂစိတ်ညိ။ ယာ်ပိုဝံဗွးဂစိတ်တဲ ပိုဗလိဂပဝ်ဒေဝတ်ရ။’ သင်ဝံအဲဟို သမေဝဲလင်တဲ လှဟ်ပိုဝံဗွးဂစိတ်တဲရ။ လှဟ်ဝံဂ် ပိုသွးဗလိဂပဝ်ညိအံ” ဧဝံဂး။ (၅၅၀။ ၆-၁၉၃။ ပ-၅၄၃။ အစောံ။) (သမေဝဲလင် = ကတိပြုထားသည်။ ဝန်ခံထားသည်။) ပွဲ မူဗွာ/ “အရှင်၊ အကျွန်ုပ်သည် အရှင်တို့၏ပခုံး၌စီး၍ ကန္တာရမှ ထွက်လတ်သည်ရှိသော် တခုသောတောင်ကိုကြည့်၍ ‘အရှင်တောင်စောင့်နတ်မင်း၊ အကျွန်ုပ်သည် လင်နှင့်တကွ အန္တ ရာယ်ကင်းသည်ဖြစ်၍ အသက်ကို အကယ်၍ရပါအံ့၊ အရှင်အား ပူဇော်ပသသောအမှုကို ပြု ပါအံ့’ ဟုတောင်းပန်၏။ ထိုတောင်စောင့်နတ်သည် ယခုအခါ၌ အကျွန်ုပ်ကို ထိတ်လန့်စေ ၏။ ထိုတောင်စောင့်နတ်အား ဗလိနတ်စာတင်သောအမှုကို ပြုကြကုန်အံ့” ဟုဆို၏။ (ညောင်ကန်။/ ၅၅၀။ ဒု-၁၆၃/၁၆၄။) ပွဲမူအေဂံလိက်/ “Husband, as I sat on your shoulder when I came out from the forest, I saw yon hill, and I **vowed** that if ever you and I should be saved, and come to no harm, I would make offering to the holy spirit of the hill. Now this spirit haunts me: and I desire to pay my offering!” (The Jataka: Vol. I & II: Book II: p-82)
- သိုင်ဖေက်ဂစိတ်တဲ ရံဝံသွးကိုကလော်ရ။ “ယွံသိုင်ကလော်၊ ဆတွဲဝံဝံတွဲ တွအဲသိုက်စဟာ၊ ရိုဟ်ရိုဟ်တွဲ တွအဲသိုက်စဟာ” သိုင်သွာန်။ “ရိုဟ်ရိုဟ်တွဲ အဲသိုက်စ” ကလော်ဂး။ “ဒ်ရ သင်္ဂ် ပွဲတွဲဝံဝံတွဲဂ် ဆဒြဲဝံဝံတွဲ တွအဲစက္ကာရ။ တွအဲဗလးဖျဲအဲတဲ ရိုဟ်ရိုဟ်တွဲ မွဲဟ်မွဲပင်မွဲ ထး အဲသျှိပလင်ပွဲတ်ရ” သိုင်ဂး။ “ဒ်ရသင်္ဂ် သာဓုဒးရးရ။ ယာ်ရဟံဝံပလင်ပွဲတ်မူး ဇကုမ ရာတ်ဟောင် အဲစက္ကောရ” ကလော်ဂး။ “ဝံရ” သိုင်သေဝဲလင်တဲ ကလော်ဗလးဖျဲဏာရ။ (၅၅၀။ ၆-၃၉၈။ ဒု-၄၅၁/၄၅၂။ အစောံ။) ပွဲမူဗွာ/ “သင်သည် ယနေ့သာလျှင် စား လတ္တံလော၊ မပြတ်စားလတ္တံလော” ဟု (မင်းသည် ဘီလူးအား) မေး၏။ “ရသော် မ ပြတ်စားအံ့” ဟု(ဘီလူး)ဆို၏။ မင်းသည် “ယနေ့ဤသမင်ကိုစား၍ ငါ့ကိုလွှတ်လော့။ ငါ သည် သင့်ဖို့ နက်ဖြန်မှစ၍ တစ်ခုသောထမင်းခွက်နှင့်တကွ တစ်ယောက်သောသူကို ပို့ စေအံ့” ဟုဆို၏။ “ထိုသို့တပြီးကား မမေ့မလျော့ဖြစ်လော့။ မပို့လာသောနေ့၌ သင့်ကို လာ၍စားအံ့” ဟုဆို၏။ ---၊ ဘီလူးသည် ဝန်ခံခြင်းကိုယူ၍ မင်းကိုလွှတ်၏။ (၅၅၀။ တ-၂၄၉/၂၅၀။ ညောင်ကန်။) ပွဲမူအေဂံလိက်/ (The king asked the yakkha) “Will

you eat today only or continually?” “I will eat continually what I get.” “Then eat this deer today and let me go; from tomorrow I will send you a man with a plate of rice every day.” “Be careful then, on the day when no one is sent I will eat you.” “I am king of Benares: there is nothing I cannot do.” The yakkha **took his promise** and let him go. (The Jataka: Vol. III & IV: Book VII: p-201) (သွေ့ = to promise, to give a promise)

- “မွေးဒးစွအဲရောင်၊ မွေးလွအာ။ အဲကလော်ဟံ့ဝံ့စွထပုံတွဲရ။ မွေးကျင်စိုပ်အဲ အဲစရ။” (ကလော်ဂး။) သွိုင်ဖေက်တဲ ရံဝံ့သွေးရ။ “ယံ့ကလော်၊ ဗမူးနန္ဒ မကျင်နူချင်တက္ကသိုလ်တော် သမေခဲလင်ကုအဲ သွောံတံ့ကိုအဲ ဂါထာပန်ဂလာန်ရောင်။ အဲသွိုင်သွိုင်ကလင်ပင်မိုင် တဂ်ခပ်ဗမူးဂ်ရောင်။ အဲစကလင်ပင်မိုင် ခပ်ဗမူးဂ်ညိက္ခာတဲ အဲတိတ်ဒင်စတုအဲရ” သွိုင်ဂး။ (၅၅၀။ ၉-၅၁၃။ ၈-၁၆၁။ အစွောံ။) ပဲ့မူဗ္ဗာ/ “ဘီလူး၊ ငါ့အား ဝယ်သဖြင့် လွတ်ခြင်းသည် မရှိသလျှင်ကတည်း။ ပြည်သို့သွား၍ နက်ဖြန်နံနက်စောစော၌ တဖန်ပြန်လာခြင်းငှာ ဝန်ခံခြင်းကို ယူလော့။ နန္ဒပုဏ္ဏားအား အကြင်အချိန်းအချက်ကို ငါသည်ပြုအပ်၏။ ထိုအချိန်းအချက်ကို ပြည့်စုံစေ၍ သစ္စာကိုစောင့်လျက် တဖန်ငါလာအံ့။” (၅၅၀။ စတု-၆၃၁။ ညောင်ကန်။) ပဲ့မူအေဂံလိက်/ Should I not purchase the release I crave, yet let me **keep the promise** that I gave a brahmin friend. Tomorrow’s dawn shall see my honour saved, and my return to thee. (The Jataka: Vol. V & VI: Book XVI: p-13)
- “ယံ့တလခွါ၊ ဟိုတ်နူဂယိုင်လမျိုမဒိုက် ဟိုတ်နူဂယိုင်လမျိုမအောက်အာတဲဂ် ဗွတ်ခါဂိတုဂတရောင် သကိုဩဝံ့ဂ် မကြန်သမဲလင်ရောင် ဟံ့သေင်ဟာ။ ဤဗျူမဖြဲ ဖျူန်မအောက်ကိုရ် တလခွါမကိုတ်တဲ ဖျူန်ဂ် စအိုတ်အာတဲရ။ လျှပ်ဝံ့ဂ် ခါဂိတုလေဝ်ဟံ့ပေင်ဏီ ဆလွတ်ဂိတုကို တလခွါမိက်ကျော် ပြဝဉာသမ္ဘာအဲကိုတလခွါဂ် ပြဝမယုတ်မာ အနာစာရရောင်။ ဟံ့ဒးဝှပ်အဲ သက်သက်ရောင် တလခွါ။” (ဗောဓိသတ်ဂး။) (၅၅၀။ ၉-၁၉၉။ ပ-၅၆၂/၅၆၃။ အစွောံ။) ပဲ့မူဗ္ဗာ/ “ရွာသူကြီး၊ ---၊ ငါတို့၏အသက်သည် ငြိုငြင်ဆင်းရဲသည်ရှိသော် နည်းသည်ရှိသော် နွားသားကိုဝယ်ကုန်သော ငါတို့အား ကြုံသောနွားအိုကို ပေးသောသည် နှစ်လတို့ဖြင့် အဘိုးကိုပေးအပ်၏။ ဤသို့နှစ်လတို့ကို မိုင်းခြားခြင်းကိုပြု၍ မိုင်းခြားသောကာလသို့မရောက်မီ အမဲအဘိုးကို တောင်းလာ၏။ ထိုအမူအရာကိုလည်း ငါသည်မနှစ်သက်။ ---” (၅၅၀။ ဒု-၁၈၉။ ညောင်ကန်။) ပဲ့မူအေဂံလိက်/ “Sir Headman, when we had some of your old ox to eat, we **promised** to give you rice for it in two months’ time. Not half a month has passed; then why do you try to make us pay now? That’s not the reason you are here: you must have come for something else. I don’t like your ways. -----.” (The Jataka: Vol. I & II: Book II: p-95)
- “ယံ့ဒေဝတ်မာယဒေဝ မဒွိုင်ပွဲဖြဲသံဝံ့ ပင်ထေးထပ်မသွေး မဒ်ပြဘိုက်ဇာကရာတ် သိုကိုအမဲကဖျူန် မထေက်ကြိုက်ကိုတုအဲမပပြဘိုက်ဂ် လေ့င်သွိုင်နဲပို မကြန်သေ့ခဲလင်ကိုတုအဲဂ် လျှပ်

ဝံ နာပိုကိုအဲပလင်နင်ရောင်။ ညင်မွဲးတိတ်ကျင်တဲ ဟာပ်ပင်ထးထဝ်ဝံရ” ဗောဓိသတ်ဂး။ (၅၅၀။ ၆-၃၉၈။ ၃-၄၅၃/၄၅၄။ အစွောံ။) (ကြန်သွဲး = အချိန်းအချက်ပြုသည်။ သဘောတူကတိပြုသည်။ to promise)

- “ယွံမွောံ၊ ကာလသိုင်ဂစိုတ်အဲဂ် သာ်ဝံအဲကြန်သမ္မဲလဝ် ကိုဒေဝတ်ကျိပ်တံဂ် ကိုအဲဝံလမျိုညိ တဲ အဲဗလိဗကဝ်ဒေဝတ်ရ အဲဟိုလဝ်၊ လျှဟ်အဲဟံဂ်ဗလိဗကဝ်တဲ အဲဖေက်ဒိုင်ဒိုင်ရမွောံ။ အဲ သိုက်ဝံအာဗလိဒေဝတ်ဂ်ညိရမွောံ။” ကမ္မတ်ဂး(ကုသုတ်ဗြသုလသာဂ်ရ။) (၅၅၀။ ၆-၄၁၉။ ၃-၅၅၄။ အစွောံ။) ပဲ့မူဗ္ဗာ/ သုလသာကို သတ္တုကမည်သောခိုးသူသည် “ရှင်မ၊ ထိုအခါ မင်းချင်းယောကျာ်းတို့သည် သတ်အံ့သောငှာ ဆောင်အပ်သောငါသည် ဤအမည်ရှိသော တောင်၌ ရုက္ခစိုးနတ်အား ပူဇော်အံ့ဟု ဝန်ခံ၏။ ထိုရုက္ခစိုးသည် ပူဇော်ခြင်းကိုမရ၍ ငါ့ကို ခြိမ်းခြောက်၏။ ထိုရုက္ခစိုးနတ်အား ပူဇော်ခြင်းကိုပြုအံ့” ဟုဆို၏။ (၅၅၀။ ၈-၄၁၁။ ညောင်ကန်။) ပဲ့မူအေဂံလိက်/ “Dear, when I was being hauled along by the king’s men, I **promised** an offering to a tree-deity on a mountain top, who is now threatening me because I have not paid it: let us make an offering.” (The Jataka: Vol. III & IV: Book VIII: p-261)
- သဝိဋ္ဌကဂ် ပဲ့ပယာ်မကြန်သမေဲလဝ်ဂ် ဗုန်ကေတ်ကွီတဲ ရဝံသွဲးရ။ “ယွံမ၊ ပိုအာမိက်ဂတ်ဂ် ညင်အာရ” ဂးတဲ ပင်ပျိုန်မဇကုလတူကွီရ။ (၅၅၀။ ၆-၄၄၆။ ၇-၇။ အစွောံ။) (ပယာ်မ ကြန်သမေဲလဝ် = ချိန်းဆိုထားသောအချိန်။)
- “မူဒ်ဂူကျာ်မယာ်ရော” သိုင်ကုန်သွာန်။ “အဲဂကန်လဝ် တိုန်စိုပ်ချင်သွင်တဲ ဆထပုံတူတဲ ဖှေကျင်ဟိုကိုအဲညိ အဲဟိုကြန်သမေဲလဝ်တဲ လျှဟ်လေဝ်ဒ်အာ ထပုံကွံသွာ်တြ။ ဆအဲစမိ ဒိုင် ရိုဟ်ရိုဟ်တူ ဆအဲမွဲဇကု မဒးလျှသုန်ဂြာ်ဒိုင်ရအံ” ဂူကျာ်ဂး။ (၅၅၀။ ၆-၄၅၈။ ၇-၁၀၉။ အစွောံ။) (ကြန်သမေဲလဝ် = ကတိကဝတ်ပြု ချိန်းဆိုထားသည်။)
- နွံပဲ့ကာလမွဲတူ သိုင်ကိုပြောဟိတ်ဂ် ဂွံဒိုင်ပဲ့သွာတသိုက်တဲ ချပ်ရင်သွံရ။ “ပိုညးစါဝံ ပိုန် ဟာန်ယဿပတ် ဤလောန်သန်ဟောင်ရ။ မမိက်ကိုကောန်တြာ်ကောန်ဗြမ္မဲလေဝ် ဟံ့မွဲကိုပိုက် သိက်ပိုသွဒးညိရော” ညးစါဂ်ချပ်တရ။ သာ်ဝံသိုင်ဟိုကိုပြောဟိတ်ရ။ “ယွံပြောဟိတ်၊ ယဝ်ရ တွအဲကလိဂံကောန်တြာ်မွဲ ပိုန်ဟာန်ကမိန်ချင်အဲဝံ အဲဇိုန်ကိုသွတ်ဂ်ရ။ ယဝ်ရကောန်မက္ခိန် ပဲ့သိုအဲမွဲဂ် ပိုန်ဟာန်ယဿပတ်တွအဲဂ် ဒးဇိုန်ကိုကောန်အဲရ။” သိုညးစါဂ်သွဟ်စိုတ်တဲ ဟို ကြန်သမ္မဲလဝ်ကိုရင်သွံရ။ (၅၅၀။ ၆-၅၀၉။ ၈-၉၂/၉၃။ အစွောံ။) ပဲ့မူဗ္ဗာ/ ထိုမင်းနှင့် ပုဏ္ဏားတို့သည် တနေ့သ၌ ချမ်းသာသောနေရာ၌ နေကုန်လျက် “ငါတို့အား စည်းစိမ်ဥစ္စာ သည် များစွာ၏။ သားသမီးသည်ကား မရှိကြကုန်။ အသို့ပြုရအံ့နည်း” ဟု တိုင်ပင်ကြ ကုန်၏။ ထိုနောင်မှ ဧသုကာရီမင်းကြီးသည် ပုရောဟိတ်ကိုဆို၏။ “အဆွေပုရောဟိတ်၊ သင့်အိမ်၌ သားသည် အကယ်၍ဖြစ်အံ့၊ ငါ၏ပြည်၌ အရှင်ဖြစ်လတ္တံ့။ ငါ၏နန်းတော်၌ သား

သည် အကယ်၍ဖြစ်အံ့၊ သင့်အိမ်၌ ဥစ္စာတို့၏အရှင်ဖြစ်လတ္တံ့” ဟုဆို၏။ ဤသို့ ထိုနှစ် ယောက်သော မင်းနှင့်ပုဏ္ဏားတို့သည်လည်း အချင်းချင်း ကာတိကဝတ်ကို မြဲကြကုန်၏။ (၅၅၀။ ၈၇-၅၅၂/၅၅၃။ ညောင်ကန်။) ပဲ့မူအေဂံလိက်/ “They (the king and his chaplain) were both childless. As the two were sitting together one day in a friendly manner, they thought, “We have great glory, but never a son or a daughter; now what is to be done?” Then the king said to the chaplain, “Friend, if a son is born in your house, he shall be lord of my kingdom; but if I have a son, he shall be master of your wealth.” The two **made a bargain of it** on these terms. (The Jataka: Vol. III & IV: Book XV: p-293/294) (**bargain** n.: agreement about buying and selling or exchanging. အရောင်းအဝယ်/ အလဲအလှယ်ပြုလုပ်ရန် သဘောတူညီချက်။/ ရှေ့ဆောင်အဘိဓာန်။ ဦးလွင် ဦး။)

- “ယုံသွိုင်မ၊ ကိစ္စမဲ့မပွဲ၍ တဲ့ဝံ့အဲဟံ့ပွဲ၍ဏီရ၊ ယးဂတအဲပွဲ၍ရဂးတဲ ပွမပွဲ၍တဲ၍ ကုသိုဓိတဲ၍ မဇ္ဈဟ်အာရ။ ကုသိုဓိ ချိန်အာရ။ ပွဲ၍ဒိုင်တဲ သိုင်မာရဏတေံ ဗမတ်လူဒိုင်အဲဟာ။ သိုင်မရဏတေံ မဒင်ကြန်သမ္မဲကိုဟာ။ ဟိုတ်၍ တဲ့ဝံ့ဟေင် အဲသတိတ်ပဂမီရအံ။” (ဂေါပါလဂး ကိုသိုင်မရ။) (၅၅၀။ ၉-၅၀၉။ ၈-၁၀၄/၁၀၅။ အစွောံ။) ဗတ်ဗွာ/ “ခမည်းတော်မင်း မြတ်၊ ပြုဘွယ်ကိစ္စတစ်ခုကို ယနေ့မပြုသေး နက်ဖြန်မှပြုအံ့ဟုဆိုကာ နှောင့်နှေးစေခြင်း အားဖြင့် ကောင်းသောကုသိုလ်စိတ်သည် ပျောက်ကွယ်သွားလိမ့်မည်။ ကုသိုလ်စိတ်သည် အားလျော့သွားလိမ့်မည်။ အချိန်ကိုရွှေ့ဆိုင်းနေလျှင် မာရဏမင်းသည် အကျွန်ုပ်ကို ဆိုင်းခံ၍ စောင့်နေမည်လော။ မာရဏမင်းသည် အချိန်အချက်ပြုခြင်းကို ခံလတ္တံ့လော။ ထို့ကြောင့် ဤယနေ့၌ပင်လျှင် အကျွန်ုပ်သည် တောထွက်၍ ရဟန်းပြုပါအံ့။” (သုတေသီ)
- “ယုံကောန်အဲ အလီနသတ္တ၊ ကွန်ဥင်ကွိုင်ဗွာင်၍ အဲဇိန်ကိုမရကောန်။ မပွင်ရင်ကွန်ဥင် ဗ ဗွဲဝေညိ။ ဝေန်ပြကာမင်မဲ့ညိ။ အဲကြန်သမေဲလဝ်ကိုကလော်ရောင်။ အဲဒးတိတ်ဒင်စွကလော် ရကောန်။” (၅၅၀။ ၉-၅၁၃။ ၈-၁၆၃။ အစွောံ။) (ကြန်သမေဲ = ကတိကဝတ်ပြုသည် = to promise, to make a promise)
- “ယုံသွိုင်မပြ၊ ---၊ သတ္တိဂမ္ဘိုင်၍ ဝံ့ကြန်သမ္မဲလဝ်ကိုသိုင်ဂစိုတ်၍ ဟံ့မဲ့ရ။ သကိုသိုင်ဂစိုတ် မဂိုင်ကေတ်သီဖိုမူး၍လေဝ် ဟံ့မဲ့ရ။ ရေင်ပွာန်ပွိုဓိတဲ သေ့ဘံတဝ်စဏဟ်ကိုသိုင်ဂစိုတ်၍လေဝ် ဟံ့မဲ့ရ။ ဝံ့သွေတ်ဇူးကိုသိုင်ဂစိုတ်၍လေဝ် ဟံ့မဲ့ရ။ အိုတ်သတ္တိဂမ္ဘိုင်၍ မဒးကျအာသိုင်ဂစိုတ် သိုဖအိုတ်ရောင်။ ---။” (၅၅၀။ ၉-၅၂၁။ ၈-၂၇၂။ အစွောံ။) ပဲ့မူဗွာ/ “မြတ်သော မင်းကြီး၊ အကြင်ကြောင့် ဤသတ္တဝါတို့အား သေမင်းနှင့် အချိန်အချက်သည် မရှိ။ လက် ဆောင်တံစိုးယူခြင်းလည်း မရှိ။ စစ်ထိုးခြင်းသည်လည်း မရှိ။ သေမင်းကိုအောင်သည်လည်း မရှိ။ ခပ်သိမ်းကုန်သော သတ္တဝါတို့သည် သေမင်းနိုင်ငံသို့ သွားရကုန်သည်ချည်းတည်း။ ---။” (၅၅၀။ ၂၉-၂။ ညောင်ကန်။) ပဲ့မူအေဂံလိက်/ “No bribe can move relentless death, no kindness mollify, No one in fight can vanquish

death. For all are doomed to die.” (The Jataka: Vol. V & VI: Book XVI: p-59)

- “ယုံပေါရိသာဒ၊ ဟိုတ်နူဇကုကို ဟိုတ်နူကောန်သမ္ဘာကို တွီဝါရသြာံသူထဝ်သြန်ကိုတံဂ် အဲဟံစံင်တူရ။ တောဝ်ပိုတွပညာဂ် ဟိုတ်နူတဂ်စုတ်သစ္စမ္ပုဂ်ရ အဲမစံင်တူရောင်။ ကုဗမ္မးမ္မဲ မ ကျင်နုဉ်တက္ကသိုတေဂ် အဲမကြန်သွဲလဝ် ဒဒ်အဲကလေင်စပင်မိုင်ခေပ်ဗမ္မးဂ်ရဂးတဲ အဲဟံဂံစ ပွန်ရောင်ဂ် အဲမစံင်တူရ။ ---။” (ဗောဓိသတ်ဂး။) (၅၅၀။ ၉-၅၃၇။ ၉-၃၇၃။ အ စောံ။) ပဲ့မူဗွာ/ “အဆွေပေါရိသာဒ၊ ငါသည် မိမိကိုယ်ကို မစိုးရိမ်။ သားမယားကိုလည်း မစိုးရိမ်။ ဥစ္စာကိုလည်း မစိုးရိမ်။ တိုင်းပြည်ကိုလည်း မစိုးရိမ်။ သူတော်ကောင်းတို့၏ လေ့ ကျက်အပ်သော ရှေး၌ဖြစ်သော အကြင်တရားသည် ရှိ၏။ နန္ဒပုဏ္ဏားနှင့် အကြင်အချိန်းအ ချက်ကို ပြုမိသောကြောင့် ထိုအချိန်းအချက်ကိုလျှင် စိုးရိမ်၏။” (၅၅၀။ ပဉ္စ-၇၃၀။ ညောင်ကန်။) ပဲ့မူအင်္ဂလိက်/ “Nay, I no tears am shedding for myself, nor for my wife or child, my realm or pelf. The practice of the saints of old I keep, and for a **promise** unfulfilled I weep.” (The Jataka: Vol. V & VI: Book XXI: p-261)

- ပဲ့ချင်ဗာရာဏသီဂ် သမ္မေဟ်သေဠိဂ် ညးလျှိုဂ် မံင်သ္မိပြာသာဒ်ပိဘုံ၊ ညးလျှိုဂ် မံင်သ္မိပြာသာဒ် မသုန်ဘုံ၊ နလှောင်သွတ်သ္မိညးတံဂ် ဟိုက်သွတ်ဗစတ်ကိုဒဲတံဂ်တဲ သွက်ခွံကိုသ္မိတံဂ် ကိုက သာပ်ကိုဒဲတံဂ်ရ။ ဒဲတံဂ်ဟိုတ်မဲအာတဲ အတိုင်သမေခဲကြန်လဝ်ဂ် ဗာဆုကိုညးဟံဂတာပ် တဲ ဂတ်ညးတံဂ်အာတဲ ညးမိက်ဂိုင်အာ လဲဟံမာန်တဲ ချပ်ဒဲအာရ။ (၅၅၀။ ၉-၄၆၆။ ၇-၁၄၆။ အစောံ။) ဗတ်ဗွာ/ ဗာရာဏသီပြည်၌ သူဌေးသူကြွယ်တို့တွင် အချို့သူတို့သည် ပြာသာဒ်အိမ်သုံးဘုံ၌၎င်း၊ အချို့သူတို့သည် ပြာသာဒ်အိမ်ငါးဘုံ၌၎င်း နေကုန်၏။ ထိုသူတို့ သည် မိမိတို့အိမ်အတွက် လိုအပ်သောသစ်တို့၏ အတိုင်းအတာအချိုးအစားတို့ကို သစ်လုပ် လက်သမားတို့အားပြော၍ အဖိုးအခပေးကုန်၍ သစ်တို့ကို မှာယူကြကုန်၏။ ထိုလက်သ မားတို့သည် မေ့လျော့သည်ဖြစ်၍ ကတိပြုထားသည့်အတိုင်း သစ်တို့ကို အချိန်မှီမချတ်ဖြတ် ပေးနိုင်သဖြင့် ကြွေးမြီများလာသောအခါ တောင်းလာအပ်သောကြွေးမြီကို မလျော်နိုင်သည် ရှိသော် ပြေးရှောင်ရန် ကြံစည်ကြကုန်၏။ (သုတေသီ)

((((((((((((((((((((()))))))))))))))))))